

Barbara Czarniawska-Joerges, Monika Kostera

Teoria organizacji w obrazkach

Organizacja - struktura dyssypatywna

U Morgana metafora ta nosi nazwę „przepływu i przemian” i dopiero zapowiada teorię chaosu. Karl Weick był jednym z pierwszych badaczy organizacji, którzy odkryli interesujące źródło inspiracji we współczesnej biologii („teoria systemów zamkniętych”, gdzie wszystko wpływa na wszystko) już w latach 70. Doradca organizacyjny będący dziś pod wpływem teorii chaosu jest znacznie bardziej radykalny niż kiedyś. Będzie on mówić o „strukturach dyssypatywnych” raczej niż o „przepływie i przemianie”, nawet jeśli chodzi mniej więcej o to samo.

Spróbujemy w uproszczeniu przedstawić wpływ teorii chaosu na teorię organizacji. Teoria organizacji koncentruje się raczej na samym procesie organizowania, niż na strukturach. Struktury są dyssypatywne – wyłaniają się i rozpadają ciągle. Nie ma powodu, by przywiązywać się do jakiejś poszczególnej struktury – i tak się odmieni lub rozpadnie.

Sam proces organizowania przebiega według tzw. logiki nie-linarnej, jest paradoksalny. Na jego przebieg wpłynąć mogą bardzo małe i nieprzewidywalne zdarzenia. Popularny przykład ilustrujący teorię chaosu mówi, że motyl, który poruszył skrzydłami w Szanghaju może wywołać burzę w New Jersey. I odwrotnie – wielkie reformy mogą zostać wchłonięte przez system, nie prowadząc do żadnych zmian. Małe i przypadkowe wydarzenia mogą zmienić historię świata, podczas gdy wielkie, planowe inwestycje mogą prowadzić do nikąd. Czas płynie jednak tylko w jednym kierunku i nie da się „naprawić” czegoś, co się nie powiodło. Procesy i wydarzenia są nieodwracalne.

Oczywiste jest, że teoria chaosu w znaczącym stopniu może przyczynić się do wy tłumaczenia zjawisk fizycznych: trochę mniej oczywiste – w jaki sposób może wzbogacić nasze rozumienie zjawisk społecznych. Niektórzy twierdzą, że analogia jest nieprawomocna – zastosowanie teorii chaosu do racjonalnie zorganizowanego społeczeństwa jest absurdem. Inni uważają, że jest to bardzo

interesująca przenośnia, która może nam pomóc ujrzeć sprawę w nowym świetle.

Co jednak może powiedzieć stosujący tę metaforę doradca organizacyjny dyrektorowi naszej szkoły języków obcych? Prawdę powiedziawszy, nie wiemy – tacy doradcy istnieją, ale żadna z nas jeszcze takiego nie spotkała. Możemy jednak sobie wyobrazić, że jeśli traktują poważnie teorię chaosu, muszą przededefiniować samą rolę doradcy organizacyjnego. Nie chodzi już o to, by naprawić to, co się zepsuło, uzdrowić, to co jest chore, „zorganizować”, czy ulepszać różne rzeczy. Złożoność, która jest podstawowym założeniem w ramach teorii chaosu, jest chyba kłopotliwa w pracy doradcy, która polega na upraszczaniu. Ale to nie czyni metafory mniej interesującą.

METAFORA 9: STRUKTURY DYSSYPATYWNE
(systemy samoorganizujące się; strumienie i zmiana)

- wszystkie organizacje stale ulegają zmianie
- przypadkowe wydarzenia prowadzą do uporządkowania lub chaosu
- małe zdarzenia mogą mieć poważne, nieodwracalne konsekwencje

chaos

chaos <

- chaos - porządek <

„wyższy” porządek <

chaos <

porządek...

ROLA ANALITYKA: („teoretyk chaosu”)
???

- zwracać uwagę na wydarzenia
- akceptować nieodwracalność

